

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

FILOZOFICKÁ FAKULTA

Katedra slavistiky
Sekce polské filologie

**TERMINOLOGICKÁ BÁZE A TEMATICKÉ PRACOVNÍ
LISTY PRO INOVACI VÝUKY PŘEKLADU A TLUMOČENÍ
(SPECIALIZACE: KOLEKTIVNÍ SPORTY)**

**BAZA TERMINÓW I TEMATYCZNE KARTY PRACY DLA
INNOWACJI NAUKI PRZEKŁADU I TŁUMACZEŃ
(SPECJALIZACJA: SPORTY ZESPOŁOWE)**

**A TERMINOLOGICAL BASE AND THEMATIC
WORKSHEETS FOR INNOVATION OF THE TRANSLATION
AND INTERPRETATION EDUCATION (SPECIALIZATION:
TEAM SPORTS)**

Bakalářská diplomová práce

Autor práce: Petr Veselý
Vedoucí práce: Mgr. Marcin Wągiel

2012

Děkuji panu Mgr. Marcinu Wągielovi - za materiály, konzultace, rady a připomínky, které mi během psaní bakalářské práce poskytl.

V Olomouci dne 12. 12. 2012.

Prohlašuji, že jsem práci vypracoval samostatně a uvedl všechny použité prameny.

V Olomouci dne 12. 12. 2012.

Podpis: _____

Obsah

1. Úvod.....	5
2. Charakteristika sesbíraného jazykového materiálu.....	6
3. Použité slovníky.....	7
4. Analýza slovní zásoby	9
4.1. Zrádná slova	9
4.2. Synonymie	12
4.3. Analytická a syntetická pojmenování.....	15
4.4. Mluvnický rod	18
4.5. Internacionalismy a přejatá slova	21
4.5.1. Internacionalismy.....	21
4.5.2. Přejatá slova	24
4.5.3. Shrnutí.....	26
5. Tematické pracovní listy.....	29
A. Slovní zásoba / Słownictwo.....	30
B. Polsko-český, Česko-polský oddíl	31
C. Klíč ke cvičením	44
6. Slovník	46
7. Závěr	51
8. Abstract	53
9. Streszczenie.....	53
10. Anotace.....	54
11. Bibliografie.....	55

1. Úvod

Téma zaměřené na sportovní terminologii jsem si vybral proto, že sport je celosvětový fenomén a neexistuje mnoho materiálů, které by se tímto odvětvím zabývaly na česko-polské úrovni. V této práci, ale nepůjde o všechny druhy sportu, zde se bude jednat zejména o sporty kolektivní. O tomto tématu toho také mnoho vím a rád bych tyto znalosti využil v této práci. Jelikož se dobře orientuji v české sportovní terminologii a mám zkušenosti s touto terminologií i v jazyce polském, tak bych rád vytvořil slovník zaměřený na tuto problematiku. Samozřejmě existuje mnoho typů česko-polských slovníků, ale žádný zaměřený přímo na tuto oblast, což tedy znamená, že překlad některých obecnějších výrazů jako např. *míč*, *sít* apod. lze v těchto slovnících dohledat, ale některé, odbornější, termíny typu *ofsajd* nebo *krosček* v těchto slovnících nalezneme jen stěží. Tedy nejen, co se týče překladových slovníků, ale i těch výkladových, neboť i nalezení definicí těchto odbornějších výrazů je obtížné a to jak v češtině, tak i v polštině. Takže věřím, že bych touto prací mohl do budoucna pomoci i někomu dalšímu, ať už studentům polonistiky, překladatelům anebo lidem, které jen zajímá sport. Hlavní důvod výběru tohoto tématu je, že nepovažuji toto odvětví za dostatečně prozkoumané a proto bych rád využil svých znalostí v tomto oboru a chci svým dílem přispět ke změně tohoto faktu.

Struktura této práce bude rozdělena na tři hlavní díly. Tematické pracovní listy, slovník a analýza zkoumaného materiálu. Tematické pracovní listy jsou soubor cvičení o různých obtížnostech, které by ale měly zábavnou a zajímavou formou prověřit znalosti jejich řešitele. Úroveň obtížnosti těchto cvičení by měla odpovídat jazykové úrovni B, tedy mírně pokročilé znalosti jazyka. K těmto cvičením je samozřejmě přiložen i klíč se správnými odpověďmi. Slovník je tvořen dvěma sty polskými výrazy a zároveň dvěma sty jejich českými ekvivalenty. Pro každý termín je potřeba zjistit několik důležitých atributů a to, zda je označen stylistickým nebo chronologickým kvalifikátorem, ukázat příklady jeho užití v praxi a také to nejdůležitější - napsat jeho definici. A třetí díl se zabývá analýzou slovní zásoby, konkrétněji tedy zkoumá zrádná slova, synonyma, analytismy, syntetismy a zejména internacionalismy a přejatá slova, kterým bude věnována největší pozornost.

2. Charakteristika sesbíraného jazykového materiálu

Výrazy, které jsem zařadil do slovníku, jsem důkladně vybíral a zvažoval, které budou nejvhodnější. Jako zdroj nápadů mi posloužil zejména internet, z českých serverů jsem čerpal např. z www.idnes.cz, z polských webových stránek jsem hojně využíval www.sport.pl, www.ultrasport.pl nebo www.hokej.net. A samozřejmě také nejednou zmiňovanou internetovou encyklopedii www.wikipedia.org, která mi mohla dodat inspiraci u obou jazyků. Několik termínů, jako např. *koncová zóna*, jsem také načerpal z knihy *Encyklopedie sportu: svět sportu slovem i obrazem* od D. Fournyho, kterou do češtiny přeložila K. Křelinová. Rovněž jsem využil i publikaci *Anglická sportovní terminologie* od Š. Daňhelové. Nelze opomenout ani televizi, jelikož při sportovních přenosech se dá zaznamenat také celá řada výrazů. Ovšem přeložit tyto výrazy, zejména z češtiny do polštiny, nebylo vůbec jednoduché, neboť jak jsem již zmínil v úvodu, tak žádný česko-polský slovník zaměřený na sportovní terminologii neexistuje a v klasických překladových slovnících lze dohledat jen některé obecnější výrazy. Velkým pomocníkem v překládání mi byl internet, zejména wikipedia, díky které se dá překlad snadno dohledat. Samozřejmě, že termíny, u kterých jsem si nebyl sto procentně jistý správností jejich překladu, jsem si ještě následně ověřil.

Výsledkem mého bádání je slovní zásoba, která obsahuje názvy kolektivních sportů, pojmenování faulů a trestů za ně, názvy hráčských pozic, pojmenování sportovního oblečení a nářadí, termíny z pravidel a také některé výrazy z taktického pojetí sportu. Takže skladba slovníku je velice různorodá a lze tam nalézt obecné termíny jako např. *míč* nebo *hráč*, ale také odborné výrazy jako třeba *presink* nebo *zónová obrana*. Největší prostor však dostává terminologie týkající se fotbalu, hokeje a basketbalu, jelikož to jsou v našich zeměpisných šířkách nejrozšířenější kolektivní sporty. Ale pochopitelně se dostalo i na termíny z ostatních sportů, např. *set* nebo *koncová zóna*, které spadají do *volejbalu*, resp. *Amerického fotbalu*.

3. Použité slovníky

V této části bych rád popsal slovníky, které jsem při tvorbě slovníku k této práci využil. Všechny využívané slovníky byly velmi dobře zpracované a značně mi pomohly při tvorbě této práce, nejvíce jsem však využíval *Uniwersalny słownik języka polskiego* od Stanisława Dubisze, kterým také začnu.

DUBISZ S., *Uniwersalny słownik języka polskiego*, Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 2006, Wyd.2.

Jak jsem již zmínil, tak tento slovník byl pro mou práci velice důležitý. Je to čtyřdílný svazek, přičemž každý ze svazků má více jak tisíc stran, takže je to velice obsáhlý slovník. Je tedy problém najít termín, který tam není, ale i takové byly, čímž mám na mysli odbornější výrazy jako např. terminologie hokejových faulů či hráčské pozice v basketbalu. Nicméně u některých výrazů, které jsem v tomto slovníku našel, tak neměly definici v požadovaném kontextu anebo se mi někdy definice úplně nezdála ideální jako třeba u termínu *tercja*, kde bylo napsáno, že přestávka mezi třetinami v hokeji trvá deset minut, přičemž ve skutečnosti to je patnáct minut.

SOBOL E., *Słownik wyrazów obcych*, Warszawa: Wydawnictwo naukowe PWN, 1999, Wyd.1.

Słownik wyrazów obcych jsem využil jen velmi zřídka, neboť když už jsem něco nenašel v *USJP*, tak ani v tomto slovníku. Jedinou definici, kterou jsem použil z tohoto slovníku, je pro výraz *curling*.

MEJSTRÍK V., *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*, Praha: Academia, 2003, Vyd.3., opr.

Tento slovník jsem využíval pro definice českých hesel a přesto, že jsem tam našel mnoho výrazů, tak oproti *USJP* měl tento slovník pro mě daleko menší využití. Což je ale poměrně logické vzhledem k tomu, že *USJP* je čtyřdílný svazek, kde má každý díl více jak tisíc stran, zatímco tento slovník je tvořen jen jedním dílem, který má jen přes šest set stran.

KRAUS J., *Nový akademický slovník cizích slov*, Praha:Academia, 2005, Vyd.1.

I *Nový akademický slovník cizích slov* jsem často využíval. Ale podobně jako *SSČŠV*, není tak rozsáhlý jako *USJP*, jelikož toto jednosvazkové vydání má téměř devět set stran. *NASCS* měl oproti *SSČŠV* značnou výhodu v tom, že jak již jeho název napovídá, tak obsahuje cizí slova a těch je ve sportovní terminologii mnoho a proto jsem z něho mohl čerpat definici výrazů jako např. *volej* či *hattrick*, které v *SSČŠV* nebyly. Proto jsem i v průběhu tvoření této práce začal tento slovník preferovat jako primární, co se týče českých výrazů. Několikrát se také stalo, že v tomto slovníku byla hesla častěji označena stylistickými kvalifikátory než v *SSČŠV*. Nejednou jsem tedy měl na výběr, jestli dám na *SSČŠV* a zvolím pro daný výraz neutrální kvalifikátor anebo budu důvěřovat *NASCS* a zvolím u stejného termínu kvalifikátor sportovní, což tedy znamená, že daný výraz je typický pro sportovní terminologii. Tato situace nastala např. u termínů *trenér* nebo *trénink*, oba byly v *SSČŠV* označeny neutrálním kvalifikátorem, zatímco v *NASCS* měly přiřazený kvalifikátor označující sportovní terminologii. Většinou jsem důvěřoval právě tomuto slovníku a zvolil příslušný kvalifikátor do mého slovníku.

Jako další zdroje definic jsem použil některé webové stránky, např. wikipedia.org, ale i když se může zdát, že to není ta nejlepší cesta, tak definice z webu, často právě z wikipedie, leckdy předčila definice ze slovníku. Kromě některých dalších webů jsem několikrát použil i svou vlastní definici, což pro mě nebyl problém, jelikož se jedná o odvětví, ve kterém se dobře vyznám. Stalo se tak v případech, kdy jsem nenašel potřebné definice ani ve slovnících, ani na internetu. Týká se to zpravidla odbornějších výrazů, např. *catenaccio*, *vzdálenější tyč*, *double*, *žlutá karta*, *presink*, *ultras*.

4. Analýza slovní zásoby

4.1. Zrádná slova

„Na základě asociací mezi prvky jazyka mateřského a prvky jazyka cizího dochází někdy k neústrojnému přenášení významů i stylového hodnocení lexémů z jednoho jazyka do druhého“¹, takto definuje pojem zrádná slova Edvard Lotko ve své publikaci *Zrádná slova v polštině a češtině*.

Následně se zaměřuje přímo na češtinu a polštinu: „Takovýchto zrádných či záludných slov, označovaných také někdy jako „zrádní přátelé překladatelů“ (franc. „faux amis“; něm. „falsche Freunde“; rus. „ložnyje družja perevodčika“; pol. „fałszywi przyjaciele tłumacza“), je v češtině a polštině hodně, protože jde o jazyky typologicky příbuzné a kulturně blízké.“²

„Nesmíme tedy přenášet z polštiny do češtiny a opačně nejen významy cizích slov, ale i jejich stylové hodnocení. Platí to hlavně o těch slovech, která do češtiny pronikla ve starší době z němčiny (respektive jejím prostřednictvím) a která jsou v ní dnes výrazně příznaková, často vůbec nepatří ke spisovným prostředníkům.“³

V publikaci *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)* Lotko zrádná slova rozdělil do několika kategorií:

- 1) zrádná slova systémová a textová
- 2) částečně a celkově zrádná slova
- 3) stylově zrádná slova
- 4) zrádná slova cizího původu
- 5) mluvnicky – tvarově – zrádná slova
- 6) výslovnostně zrádná slova
- 7) slovotvorně zrádná slova
- 8) zrádnost a kombinatorika slov
- 9) zrádná slova v básnických a odborných textech
- 10) zrádná slova z hlediska spisovnosti – nespisovnosti⁴

Hluběji se však problematikou Lotkova rozdělení zabývat nebudu, neboť si myslím, že to není nezbytně nutné, protože tato práce se zabývá zrádnými slovy jen jako jednou z mnoha částí. Přesto kategorií číslo 5 se ještě zabývat budu.

¹ Lotko, Edvard: *Zrádná slova v polštině a češtině*. Olomouc: rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 1987. S. 4.

² Tamtéž.

³ Tamtéž, S. 5-6.

⁴ Lotko, Edvard: *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)*. Olomouc: VOTOBIA, 1992.

Zrádných slov se v této práci objevuje požehnaně, v následující tabulce je jejich přehled. Každá buňka tabulky obsahuje lexém (dále budu používat i pojmenování *výraz* či *termín*). Ve *Slovníku lingvistických termínů pro filology* je lexém popsán následovně: „Slovo nebo víceslovná kombinace jakožto abstraktní funkční jednotka lexikonu, zahrnující u flektivního jazyka, i jeho alolexy, flektivní tvary“.⁵

V prvním sloupci jsou polské výrazy, které jsem vybral do slovníku. Ve druhém sloupci je jejich překlad, tedy to, jaký význam mají tyto termíny v češtině. Třetí sloupec obsahuje české lexémy, které se svou formou podobají těm polským, ale mají jiný význam. Ve čtvrtém sloupci je vysvětlení významu výrazů z předchozího sloupce, což zároveň ukazuje na to, jaký je sémantický rozdíl mezi polským termínem a jemu podobným českým ekvivalentem.

Je tedy patrné, že při překladu z polštiny do češtiny a naopak lze narazit na mnoho zrádných slov a je třeba si na ně dát pozor. Je lepší si význam daného výrazu ověřit než bezhlavě spoléhat na to, že určitě to znamená to stejné, co ve druhém jazyce. Snadno tím lze zamezit vzniku zbytečné překladové chyby.

⁵ Lotko, Edvard: *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc:Univerzita Palackého, 2003. S. 67.

Tabulka č.3 - Zrádná slova, která jsou obsažena ve slovníku souvisejícím s touto prací

<u>Polský výraz</u>	<u>Význam polského výrazu</u>	<u>Podobný výraz v češtině</u>	<u>Význam českého výrazu</u>
<i>atakowanie ciałem - natarcie</i>	ciało = tělo	<i>čelo</i>	horní část hlavy
<i>banda</i>	mantinel	<i>banda</i>	parta lidí
<i>bodik</i>	bodyček	<i>bodík</i>	zdrobnělina od výrazu bod
<i>długi słupek</i>	vzdálenější tyč	<i>dlouhý sloupek</i>	sloup, např. elektrického vedení
<i>dogrywka</i>	prodloužení	<i>dohrávka</i>	poslední zápas kola
<i>dopingować</i>	fandit	<i>užívat doping</i>	užívat zakázané podpůrné látky ve sportu
<i>drużyna</i>	tým	<i>družina</i>	místo, kam si chodí děti hrát po vyučování ve škole
<i>frekwencja*</i>	návštěvnost	<i>frekvence</i>	kmitočet, fyzikální veličina
<i>korek*</i>	kopačka	<i>korek</i>	materiál získaný odřezáním kůry dubu korkového
<i>krażek</i>	puk	<i>kroužek</i>	zdrobnělina od výrazu kruh
<i>krótki słupek</i>	blížejší tyč	<i>krátký sloupek</i>	sloup, např. elektrického vedení
<i>kryć*</i>	bránit	<i>krýt (se)</i>	krýt se před něčím, např. před deštěm
<i>linia niebieska</i>	modrá čára	<i>nebeská linie</i>	linie spojená s nebem
<i>łyżwa</i>	brusle	<i>lyže</i>	nástroj k lyžování
<i>nakładka</i>	šlapák	<i>nakládka</i>	náklad zboží
<i>piłka*</i>	míč	<i>pilka</i>	nástroj na řezání materiálu
<i>podanie*</i>	přihrávka	<i>podání</i>	někomu něco podat
<i>pomocnik*</i>	záložník	<i>pomocník</i>	někdo, kdo někde s něčím pomáhá
<i>skład*</i>	sestava	<i>sklad</i>	velké množství zásob pohromadě
<i>skrót</i>	smeč	<i>zkrat</i>	spojení obou pólů elektrického zdroje
<i>spalony*</i>	ofsajd	<i>spálený</i>	něco shořelého nebo kůže spálená od slunce
<i>trampkarz</i>	dorostenec	<i>trepink</i>	vandrování
<i>zawodnik</i>	hráč	<i>závodník</i>	účastník nějakého závodu, zpravidla na nějakém dopravním prostředku
<i>zbiórka*</i>	doskok	<i>sbírka</i>	shromažďování něčeho, většinou peněz za dobročinným účelem

*Takto označené výrazy mají kromě významu uvedeného ve druhém sloupci, také stejný nebo podobný význam jako je uvedený ve čtvrtém sloupci i v polštině, avšak v češtině jsou známy pouze ve významu nebo jemu podobném, jenž je uvedený ve čtvrtém sloupci tabulky.

4.2. Synonymie

Příruční mluvnice češtiny popisuje synonymii těmito slovy: „Synonymie (stejnoznačnost, souznačnost) je vztah mezi jazykovými jednotkami, které mají ekvivalentní význam, odlišují se však svou formou.“⁶ Uvedenou definici můžeme zjednodušeně interpretovat tak, že synonyma jsou slova stejného nebo podobného významu.

V této práci bylo v několika případech možno využít více termínů pro jeden význam. Vždy jsem se snažil vybrat ten termín, který do sportovní terminologie nejvíce zapadá a který se často v tomto odvětví používá. V některých případech by se tedy dalo najít odpovídající synonymum, ale jelikož se ve sportovní terminologii nepoužívá, tak nebylo vhodné jeho použití. Jako příklad lze použít třeba výraz *publikum*, to by se dalo nahradit termíny *obecenstvo* nebo *diváctvo*, ale ve sportovní terminologii je nejužívanější termín *publikum*, proto jsem tedy vybral jej do slovní zásoby. Stejně tak např. *pravidlo*, v obecné rovině by se dalo nahradit výrazem *předpis*, ale v tomto případě se mi více nabízí termín *pravidlo*, neboť to je dle mých zkušeností v této oblasti mnohem častěji používáno než druhá možnost. *Předpis* se hodí spíše do dopravní terminologie. A tímto způsobem jsem postupoval ve všech případech, kdy se nabízelo více možností pro označení jednoho významu. Nicméně většina v tabulkách nabízených synonym však do této oblasti zapadá více než výše zmíněné příklady, takže v těchto případech jsem dal na vlastní zkušenosti a vybral vždy ten termín, který je podle mého názoru nejčastěji v tomto odvětví používán a ten jsem zařadil do slovníku.

Mezi vhodná synonyma jsem zařadil i několik hovorových termínů, neboť v tomto odvětví se tyto termíny také často vyskytují, třeba při projevu sportovního komentátora. Jako příklad můžeme uvést: *czerwień*, *futbolówka*, *żółtko* z polské části nebo *beton* (*prešovský*), *červená*, *fanda*, *fandit*, *plichta*, *přesilovka*, *přímák*, *šestnáctka*, *vlastňák* či *žlutá* z části české. Jinak je většina výrazů z celé slovní zásoby odborných (zbytek je povětšinou neutrální), tedy přímo spjatá se sportovní terminologií, což je patrné ze slovníku zpracovaného k této práci.

Na následujících stránkách je v tabulkách připravený přehled synonym, která se nabízí k polským i českým výrazům.

⁶ Grepl, Miroslav a spol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Brno:NLN, 2008. S. 79.

Tabulka č.4 – Přehled výrazů a možných synonym (polská část slovní zásoby)

<u>Polský výraz</u>	<u>Možné synonymum</u>
<i>atak</i>	ofensywa
<i>awansować</i>	przejsć do dalszej rundy
<i>bramkarz</i>	golkeeper
<i>centra</i>	dośrodkowanie
<i>czas</i>	timeout
<i>czerwona kartka</i>	czerwony kartonik, czerwień
<i>defensywa</i>	obrona
<i>dopingować</i>	kibicować
<i>drużyna</i>	zespół
<i>dyscyplina</i>	karność
<i>formacja</i>	ustawienie taktyczne
<i>gol</i>	bramka
<i>kibic</i>	sympatyk
<i>kontuzja</i>	uraz
<i>linia autowa</i>	linia boczna
<i>mecz</i>	spotkanie, rozgrywka
<i>piłka</i>	futbolówka
<i>przeciwnik</i>	rywal
<i>publiczność</i>	widzowie
<i>reguła</i>	przepis, zasada
<i>sędzia</i>	arbiter
<i>sędzia liniowy</i>	arbiter liniowy
<i>zawodnik</i>	gracz
<i>żółta kartka</i>	żółty kartonik, żółtko

Tabulka č.5 – Přehled výrazů a možných synonym (česká část slovní zásoby)

Český výraz	Možné synonymum
<i>aut</i>	out
<i>bližší tyč</i>	první tyč
<i>branka</i>	brána, svatyně
<i>brankář</i>	golman
<i>břevno</i>	horní tyč
<i>catenaccio</i>	beton (prešovský)
<i>červená karta</i>	červená
<i>disciplína</i>	kázeň*
<i>fandit</i>	povzbuzovat
<i>fanoušek</i>	fanda, příznivec
<i>fotbal</i>	kopaná
<i>gól</i>	branka
<i>hřiště</i>	hrací plocha
<i>kluziště</i>	led
<i>mantinel</i>	hrazení
<i>míč</i>	balon
<i>obrana</i>	defenzíva
<i>oddechový čas</i>	timeout
<i>ofsajd</i>	postavení mimo hru
<i>pokutové území</i>	velké vápno, šestnáctka
<i>pokutový kop</i>	penalta
<i>pomezí čára</i>	postranní čára
<i>pomezí rozhodčí</i>	asistent rozhodčího
<i>porážka</i>	prohra
<i>pravidlo</i>	předpis*
<i>protiútok</i>	kontr, brejk
<i>protivník</i>	soupeř, sok
<i>přesilová hra</i>	přesilovka
<i>přihrávka</i>	nahrávka
<i>přilba</i>	helma
<i>publikum</i>	obecenstvo*, diváci
<i>puk</i>	kotouč
<i>remíza</i>	plichta
<i>rohový kop</i>	roh
<i>rozestavení</i>	formace

<i>rozhodčí</i>	sudí
<i>servis</i>	podání
<i>simulování</i>	filmování
<i>transfer</i>	přestup
<i>trenér</i>	kouč
<i>trofej</i>	cena
<i>tvůrce hry</i>	playmaker, špílmachr
<i>tým</i>	kolektiv, družstvo
<i>útok</i>	ofenzíva
<i>vhazování</i>	buly
<i>vítězství</i>	výhra, triumf
<i>vlastní gól</i>	vlastenec, vlastňák
<i>volejbal</i>	odbíjená
<i>volný kop</i>	přímák
<i>vstupenka</i>	lístek
<i>vzdálenější tyč</i>	druhá tyč
<i>zápas</i>	utkáni
<i>zranění</i>	úraz
<i>žlutá karta</i>	žlutá

*Takto označené výrazy nejsou ve sportovní terminologii až tak běžné, nicméně jejich užití to nevyklučuje.

4.3. Analytická a syntetická pojmenování

V této práci jsem narazil na několik analytických a syntetických pojmenování. Jejich přehled jsem zpracoval do tabulky níže. Při práci s českým a polským jazykem se toto téma přímo nabízí, některé příklady názorně ukazují analytismy a syntetismy v těchto jazycích.

Tímto tématem se zabývá odborník na česko-polské překládání, – Edvard Lotko, který ve své publikaci *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi* píše: „Mluvíme-li o analytických pojmenováních (analytismech), myslíme tím především syntakticky usouvztažněná spojení slov, která tvoří formální i významový celek; jsou to strukturní protějšky k jednoslovným pojmenováním – tzv. syntetismům. Srovnání češtiny a polštiny zde odhaluje důležité rozdíly, které souvisejí s typologickým charakterem porovnávaných jazyků.“⁷ – Lotko tím má na mysli, že polština je méně flektivní jazyk než čeština. Polština tedy často vyjadřuje zvlášť tzv. pojmenovací základ (např. *kolej, pole...*) a tzv. pojmenovací příznak (např. *želazna, bramkowe...*), najdeme v ní tedy značné množství různých analytismů. Naopak v češtině, zejména v jejích neoborných stylech, převládají spíše syntetismy. Nevyjadřuje tedy tak často pojmenovací základ a pojmenovací příznak zvlášť, ale vyjadřuje obě položky dohromady, tedy jednoslovně - synteticky (pro srovnání - polsky *kolej želazna, pole bramkowe* – česky *železnice, brankoviště*).

Je třeba také zmínit, že u některých slov v češtině dochází k tzv. univerbizaci. Edvard Lotko tento pojem definuje ve *Slovníku lingvistických termínů pro filology* takto: „Přechod sousloví v jednoslovnou pojmenovací jednotku v rámci jazykového systému, např. *metrický cent > metrák, vysoká škola > vysoká*“.⁸ Tuto definici by bylo možno zjednodušeně interpretovat jako spojení několika slov v jedno. V českém jazyce se tento jev objevuje častěji než v polštině. Zpravidla jde o spojení přídavného jména s podstatným v jedno slovo – podstatné jméno. Jako příklad z mé práce mohou posloužit tyto výrazy: *přesilová hra* – *přesilovka, vlastní gól* – *vlastňák, rohový kop* – *roh*. Zajímavým elementem tohoto jevu je změna slovního druhu, ke které dochází, pokud univerbizace spočívá v tom, že se odstraní podstatné jméno a zůstane jen přídavné jméno, např. *vysoká škola > vysoká*, potom se ono přídavné jméno mění ve jméno podstatné, byť samozřejmě i nadále se skloňuje jako přídavné jméno. A i tyto případy by bylo možné najít v mé práci, např.: *žlutá karta* – *žlutá, modrá čára* – *modrá*.

⁷ Lotko, Edvard: *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava: nakladatelství Profil, 1986. S. 58.

⁸ Lotko, Edvard: *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2003. S. 121.

V tabulce č. 6 je i výraz *rzucający obrońca*, který má ekvivalent v češtině v podobě výrazu *křídlo*. A to jasně naznačuje, že nejde o doslovný překlad, nýbrž o to, že basketbalová terminologie, hlavně tedy, co se týká hráčských pozic, je v polštině mírně odlišná od té české. V polštině jsou hráčské pozice nazvány takto: *rozgrywający/obrońca* (1), *rzucający obrońca* (2), *słaby skrzydłowy* (3), *silny skrzydłowy* (4), *center* (5). To čeština používá jiná označení: *rozehrávač* (1), *křídlo* (2), *vyšší křídlo* (3), *menší pivot* (4), *pivot* (5). Porovnáme-li to s anglickou terminologií, tak zjistíme, že v tomto ohledu k ní má blíže polština. A i tento fakt dokazuje, jak důležité je při překladu mít nastudovanou danou terminologii v obou jazycích, protože při bezmyšlenkovém překládání může dojít snadno k omylu, neboť některé výrazy nelze překládat doslovně.

Tabulka č.6 – Přehled polských analytismů, jež jsou v češtině vyjádřeny synteticky

<u>Víceslovný polský výraz</u> <u>(analytismus)</u>	<u>Jednoslovný český výraz</u> <u>(syntetismus)</u>
<i>as serwisowy</i>	<i>eso</i>
<i>atak kijem trzymanym oburącz</i>	<i>krosček</i>
<i>atakowanie ciałem - natarcie</i>	<i>napadení</i>
<i>gra w osłabieniu</i>	<i>oslabení</i>
<i>nadmierna ostrość w grze</i>	<i>hrubost</i>
<i>parkany hokejowe</i>	<i>betony</i>
<i>piłka nożna</i>	<i>fotbal</i>
<i>piłka ręczna</i>	<i>házená</i>
<i>piłka rowerowa</i>	<i>kolová</i>
<i>pole bramkowe</i>	<i>brankoviště</i>
<i>rzucający obrońca</i>	<i>křídlo</i>
<i>spowodowanie upadku przeciwnika</i>	<i>podražení</i>
<i>uderzanie kijem</i>	<i>sekání</i>

Tato tabulka jen potvrzuje tvrzení zmíněná výše, tedy, že v polštině je mnoho analytismů, kdežto čeština má tendenci spíše pro syntetismy. Jako takový ideální příklad mohou posloužit názvy sportů, zejména tedy míčových her. Zatímco v polštině je obvyklé spojení *piłka* a přídatné jméno (*nożna*, *rowerowa*...), tak v češtině existují pro tyto sporty jednoslovná pojmenování – *fotbal*, *kolová*...

Tabulka č.7 - Přehled českých analytismů, jež jsou v polštině vyjádřeny synteticky

Tato tabulka navazuje na tabulku výše s tím, že zde lze pozorovat opačnou tendenci, tedy, že zde jsou české analytismy a polské syntetismy. Ale jak vidno, není jich moc a tedy to ani nijak neodporuje tvrzení Edvarda Lotka o tom, že polština je méně flektivní než čeština. Ale potvrzuje to tvrzení, které jsem zmiňoval v souvislosti s basketbalovou terminologií, že některé výrazy nelze překládat doslovně, což platí v podstatě pro všechny tyto výrazy. Nelze však opomenout výraz *cieszynka*, který je zajímavý hlavně z pohledu jeho stavby, neboť je utvořen ze slovesa *cieszyć się* a poměrně neobvyklého sufixu *-ynka*. V češtině pro tento význam takto specifický výraz nenajdeme. Zaujal mě také termín *czas*, proto, že v polštině se používá v této formě a není tak konkrétní jako v češtině, kde máme jasně a konkrétně vyjádřeno *oddechový čas*.

<u>Jednoslovný polský výraz</u> <u>(syntetismus)</u>	<u>Víceslovný český výraz</u> <u>(analytismus)</u>
<i>cieszynka</i>	<i>oslava gólu</i>
<i>czas</i>	<i>oddechový čas</i>
<i>przeszkadzanie</i>	<i>nedovolené bránění</i>
<i>rozgrywający</i>	<i>tvůrce hry</i>

4.4. Mluvnický rod

Tento jev úzce souvisí s již zmíněnými zrádnými slovy, neboť některé výrazy mohou být zrádná nejen svým významem, ale také svým mluvnickým rodem. To tedy znamená, že v češtině mohou mít jiný mluvnický rod než jejich protějšky v polštině. Mezi těmito jazyky to je relativně častý jev, což následně na příkladu sportovní terminologie ukáže i tabulka. I touto problematikou se samozřejmě ve svém bádání zabýval Edvard Lotko a přišel k následujícímu zjištění: „Četná přejatá podstatná jména rodu ženského v češtině mají své protějšky v polštině zařazené (často v souladu s původním jazykem) k mužskému rodu.“⁹ Jako důkaz tohoto tvrzení mohou posloužit tyto příklady z mé slovní zásoby: *remíza* (rod ženský) – *remis* (rod mužský) nebo *baráž* (r.ž.) – *baraż* (r.m.).

„K mužskému rodu patří v polštině také nemalá skupina přejatých slov, která jsou v češtině rodu středního.“¹⁰ Těmito slovy Lotko naznačuje, že tato problematika může mít více podob než jen tu, kterou jsem uvedl v předchozím citátu. Pravdivost Lotkova tvrzení, tedy, že se rod mužský v polštině může v některých případech měnit na rod střední v češtině, dokazují i tyto případy, které se objevily v mé práci, např.: *finále* (rod střední) – *final* (rod mužský), *eso* (r.s.) – *as serwisowy* (r.m.).

Další zajímavostí je i změna čísla, tedy, že daný výraz je v jednom jazyce v jednotném čísle, zatímco jeho ekvivalent ve druhém jazyce je v čísle množném, a nebo naopak. A takový případ se objevuje i v mé slovní zásobě. Konkrétně tedy termín *mistrzostwa*, které je v polštině v množném čísle, zatímco v češtině máme výraz *mistrovství*, což je číslo jednotné. Na opačný případ jsem narazil u výrazu *przewrotka*, který je v polštině v jednotném čísle, zatímco jeho český ekvivalent, *nůžky*, je číslo množné. A termín *nůžky* je zajímavý tím, že vystupuje pouze v množném čísle. Je to tedy pomnožné slovo nebo-li pluralia tantum. *Příruční mluvnice češtiny* vysvětluje, jak tento pojem vůbec vznikl: „Plurálová forma se u nich ustálila díky složenosti označované reality z více částí téhož druhu (dnes si ji už většinou neuvědomujeme), např. dva nože: *nůžky*, podobně *vidle*, *vrata*, *dveře* ...“¹¹

⁹ Lotko, Edvard: *Zrádná slova v polštině a češtině*. Olomouc: rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 1987. S. 7.

¹⁰ Tamtéž; S. 8.

¹¹ Grepl, Miroslav a spol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Brno: NLN, 2008. S. 231, zkráceno.

Tabulka č.8 – Přehled výrazů, jež mají v češtině jiný mluvnický rod než v polštině

<u>Polský výraz - rod</u>	<u>Český ekvivalent - rod</u>
<i>as serwisowy - m.*</i>	<i>eso - s.</i>
<i>banda - ž.</i>	<i>mantinel -m.</i>
<i>baraż - m.*</i>	<i>baráž - ž.</i>
<i>bilet - m.</i>	<i>vstupenka - ž.</i>
<i>centra - ž.*</i>	<i>centr -m.</i>
<i>dogrywka - ž.</i>	<i>prodloužení - s.</i>
<i>drużyna -ž.</i>	<i>tým - m.</i>
<i>final - m.*</i>	<i>finále - s.</i>
<i>formacja - ž.</i>	<i>rozestavení - s.</i>
<i>kadra - ž.*</i>	<i>kádr - m.</i>
<i>kask - m.</i>	<i>přilba - ž.</i>
<i>kij - m.</i>	<i>hokejka - ž.</i>
<i>kontuzja - ž.</i>	<i>zranění - s.</i>
<i>korek -m.</i>	<i>kopačka - ž.</i>
<i>koszykówka - ž.</i>	<i>basketbal - m.</i>
<i>krycie indywidualne - s.</i>	<i>osobní obrana - ž.</i>
<i>mur - m.</i>	<i>zed' - ž.</i>
<i>nakładka - ž.</i>	<i>šlapák - m.</i>
<i>piłka - ž.</i>	<i>míč - m.</i>
<i>piłka nożna - ž.</i>	<i>fotbal - m.</i>
<i>piłka wodna - ž.</i>	<i>vodní pólo - s.</i>
<i>podanie - s.</i>	<i>přihrávka - ž.</i>
<i>półfinal - m.</i>	<i>semifinále - s.</i>
<i>poprzeczka - ž.</i>	<i>břevno - s.</i>
<i>publiczność - ž.</i>	<i>publikum - s.</i>
<i>punktacja kanadyjska - ž.</i>	<i>kanadské bodování - s.</i>
<i>reguła - ž.</i>	<i>pravidlo - s.</i>
<i>remis - m.*</i>	<i>remíza - ž.</i>
<i>rewanż - m.</i>	<i>odveta - ž.</i>
<i>siatkówka - ž.</i>	<i>volejbal - m.</i>
<i>skład - m.</i>	<i>sestava - ž.</i>
<i>stupek - m.</i>	<i>tyč-ž.</i>
<i>strzał - m.**</i>	<i>střela - ž.</i>
<i>suspensorium - s.</i>	<i>suspenzor - m.</i>
<i>trofeum - s.*</i>	<i>trofej - ž.</i>
<i>zbiórka - ž.</i>	<i>doskok - m.</i>
<i>zwód - m.</i>	<i>klička - ž.</i>

*Takto označené výrazy jsou slova jiného než slovanského původu, mají stejnou nebo podobnou formu a mají rozdílný rod v češtině a polštině, proto mohou být pro překladatele značně matoucí.

**Takto označený výraz je slovanského původu, má stejnou nebo podobnou formu, ale přesto má v češtině jiný rod než v polštině, což může být také zrádné.

>Zbylé výrazy se v obou jazycích dostatečně liší svou formou, takže je tedy nepovažuji za tak zrádné jako ty výše zmíněné.

Tabulka č.9 – Přehled výrazů, jež mají v češtině jinou gramatickou kategorii čísla než v polštině

<u>Polský výraz - číslo</u>	<u>Český ekvivalent - číslo</u>
<i>mistrzostwa - množné číslo</i>	<i>mistrovství - jednotné číslo</i>
<i>przewrotka - jednotné číslo</i>	<i>nůžky - množné číslo</i>

4.5. Internacionalismy a přejatá slova

Oba tyto pojmy spolu velmi úzce souvisí, proto jsem se rozhodl je zpracovat dohromady. Zjednodušeně řečeno, za internacionalismy považuji výrazy, jež jsou, byť třeba v lehce pozměněné formě, používána ve více jazycích (v tomto případě v minimálně čtyřech jazycích). V případě českého a polského jazyka je většina internacionalismů slova cizího původu, až na výjimky jako je celosvětově známé slovo *robot*, které vymyslel Karel Čapek anebo také ve světě velmi populární výraz *vodka*, jenž je slovanského původu. Přejatá slova jsou ta, která jsou v mnou zkoumaných jazycích hojně používána, ale pochází z jiných jazyků a zároveň nejsou tak rozšířená jako internacionalismy.

4.5.1. Internacionalismy

V dnešní době, kdy zejména angličtina proniká do dalších jazyků, vzniká neustále spousta internacionalismů. Současný trend je takový, že raději začneme používat výraz původem z jiného jazyka, než abychom vymysleli vlastní pojmenování. V některých případech to zachází až tak daleko, že výrazy pocházející z jiného jazyka začínají nahrazovat původní slova z mateřského jazyka. V češtině v poslední době namátkou třeba *challenge* – *výzva*, *fight* – *bitka* nebo *out* – *mimo*.

„Jsou to především nadnárodní lexikální jednotky řeckého nebo latinského původu, často uměle vytvořené z řeckých nebo latinských slovních základů (např. *automobil*, *magnetofon*, *televize*). Patří k nim velká část mezinárodní odborné terminologie (např. názvy vědních disciplín: *biologie*, *filozofie*, *geografie*). Charakteru internacionalismů nabývají dnes i slova přejímaná z jednotlivých národních jazyků, např. italská hudební terminologie, anglická sportovní a počítačová terminologie apod.“¹², říká k problematice internacionalismů *Příruční mluvnice češtiny*.

A o pravdivosti poslední citované věty je možno se přesvědčit přímo v této práci, neboť právě tato práce se zabývá sportovní terminologií. A jak vidno v tabulce níže, tak v tomto odvětví se to internacionalismy jen hemží a většinou mají původ právě v angličtině, byť samozřejmě i angličtina čerpá z jiných jazyků jako např. z řečtiny či latiny. V tomto konkrétním případě tedy za internacionalismus považuji slovo, které má stejnou nebo

¹² Grepl, Miroslav a spol.: *Příruční mluvnice češtiny*. Brno:NLN, 2008. S. 102.

podobnou formu a význam alespoň ve čtyřech jazycích, většinou ovšem dochází ke shodě ve všech těchto zkoumaných jazycích. V některých případech nabízí jedna buňka tabulky i dva výrazy a to v případech, že jeden výraz je používanější a proto jsem ho použil do svého slovníku, ale ten druhý je zase vhodnější pro porovnání s ostatními jazyky.

Tabulka č. 10 – *Přehled internacionalismů*

<u>Polština</u>	<u>Čeština</u>	<u>Angličtina</u>	<u>Němčina</u>	<u>Francouzština</u>
as serwisowy	eso	ace	Ass	as
asystować	asistovat	assist	assistieren	assister
atak	útok, atak	attack	Angriff	attaque, attac
aut	aut	out	Aut	out
baraż	baráž	barrage	Barrage	barrage
baseball	baseball	baseball	Baseball	base-ball
bekhend	bekhend	backhand	Backhand	revers
blok	blok	block	Block	bloc
bukmacher	bookmaker	bookmaker	Buchmacher	bookmaker
catenaccio	catenaccio	catenaccio	Catenaccio	catenaccio
curling	curling	curling	Curling	curling
defensywa	obrana, defenzíva	defence	Defensive	défense, défensive
derby	derby	derby	Derby	derby
draft	draft	draft	Draft	draft
drużyna	tým	team	Team	team
dryblować	driblovat	dribble	dribbeln	dribler
dublet	double	double	Double	doublé
dyscyplina	disciplína	discipline	Disziplin	discipline
fair play	fair play	fair play	Fair Play	fair play
faul	faul	foul	Faul	faute
faworyt	favorit	favourite	Favorit	favori
final	finále	final	Finale	finale
forhend	forhend	forehand	Forehand	coup droit
futbol amerykański	americký fotbal	American football	Amerikanischer Fußball	football américain
gol	gól	goal	Tor	goal
hat-trick	hattrick	hat trick	Hattrick	triplé
hokej	hokej	hockey	Hockey	hockey
kapitan	kapitán	captain	Kapitän	capitaine
koszykówka	basketbal	basketball	Basketball	basket-ball
krykiet	kriket	cricket	Kricket	cricket

lacrosse	lakros	lacrosse	Lacrosse	lacrosse
lider	lídr	leader	Leader	leader
liga	liga	league	Liga	ligue
mecz	zápas, mač	match	Match	match
outsider	outsider	outsider	Outsider	outsider
paintball	paintball	paintball	Paintball	paintball
piłka nożna	fotbal	football	Fußball	football
play-off	play-off	playoffs	Play-off	série éliminatoire
polo	pólo	polo	Polo	polo
pressing	presink	pressing	Pressing	pressing
rekord	rekord	record	Rekord	record
remis	remíza	draw	Remis	remise
reprezentacja	reprezentace	representation	Repräsentation	représentation
rewanż	odveta	revenge	Revanche	revanche
rugby	ragby	rugby	Rugby	rugby
set	set	set	Set	set
siatkówka	volejbal	volleyball	Volleyball	volley-ball
softball	softbal	softball	Softball	softball
sponsor	sponzor	sponsor	Sponsor	sponsor
stadion	stadión	stadium	Stadion	stade
stoper	stoper	sweeper	Stopper	stoppeur
tabela	tabulka	table	Tabelle	tableau
taktyka	taktika	tactic	Taktik	la tactique
transfer	transfer	transfer	Transfer	transfert
trening	trénink	training	Training	entraînement
trofeum	trofej	trophy	Trophäe	trophée
trybuna	tribuna	stand	Tribüne	tribune
turniej	turnaj	tournament	Turnier	tournoi
ultras	ultras	ultras	Ultra-Bewegung	ultras
unihokej	florbal	floorball	Unihockey, Floorball	floorball
wolej	volej	volley	Volley	volée

4.5.2. Přejatá slova

Mezi přejatými slovy a internacionalismy je značný rozdíl. Zatímco internacionalismy se vyskytují ve stejné nebo podobné formě v několika jazycích a proto bývají zpravidla známé téměř celosvětově, tak přejaté slovo se může vyskytovat třeba jen ve dvou jazycích a tudíž ani daný výraz nemusí být tak známý. Přejaté slovo je tedy výraz, který si daný jazyk přisvojil ze slovní zásoby jiného jazyka. Lze tedy říci, že internacionalismy většinou bývají zároveň i přejatými slovy, pokud se tedy bavíme o češtině a polštině. V této práci tedy za přejatá slova považuji ty výrazy, které mají původ v jiných než ve zkoumaných jazycích a zároveň se vyskytují ve stejné nebo podobné formě maximálně ve třech jazycích. A samozřejmě, že ve mnou zkoumané sportovní terminologii se jich vyskytuje mnoho, což znázorňuje tabulka níže.

Při zaměření na přejatá slova jsem narazil na některé zajímavosti. Příkladem může být polský výraz *mistrz* u něhož je ve slovníku *USJP* napsáno, že pochází z češtiny, tedy z českého výrazu *mistr*, což je při zaměření na češtinu a polštinu zajímavé. A přitom v českém slovníku je, že tento výraz pochází z latiny, takže polština ho nejspíš přebrala z latiny přes češtinu. Další zajímavostí je výraz *rolba*, stejný v češtině a polštině. Ten je přejatý přímo od konkrétní značky Rolba a v českém slovníku byla u tohoto výrazu poznámka, že jde o tzv. umělé slovo. Je to poměrně zajímavá metoda přejatí slova, ale není to úplná vzácnost. Podobné to je třeba u výrazu *lux*, který také vznikl od konkrétní značky vysavačů Lux anebo v polštině máme pro sportovní obuv pojmenování *adidasy*, což rovněž pochází přímo od značky Adidas. Řekneme-li např. *adidasy Nike*, tak to je velmi zajímavé spojení a třeba cizinec, který nezná tuto problematiku, se může nad tímto spojením velmi podívat. Kompletní přehled přejatých slov je v tabulce níže.

Tabulka č.11 a č.12 – Přehled přejatých slov a jejich zdrojových jazyků

<u>Polský výraz</u>	<u>Přejato z:</u>
banda	němčina, francouzština
bilet	francouzština
formacja	francouzština
frekwencja	latina
kadra	němčina, francouzština
kask	francouzština
kibic	němčina
kondycja	latina
kontratak	francouzština
kontuzja	latina
korek	němčina
mistrz	čeština
mur	němčina
parkany hokejowe	němčina
puchar	maďarština
punkt	latina
reguła	latina
rolba	od značky Rolba
serw	angličtina
setbol	angličtina
stopping	angličtina
suspensorium	latina
symulowanie	latina
tercja	latina
trener	angličtina

<u>Český výraz</u>	<u>Přejato z:</u>
betony	francouzština
bodyček	angličtina
centr	angličtina
halfvolej	angličtina
hokejka	angličtina
kádr	francouzština
kondice	latina
krosček	angličtina
mantinel	italština
mistr	latina
ofsajd	angličtina
pivot	francouzština+angličtina
publikum	latina
puk	angličtina
rolba	od značky Rolba
semifinále	latina
servis	angličtina
setbol	angličtina
smeč	angličtina
stopink	angličtina
suspensor	latina
trenér	angličtina
trenýrky	angličtina
vodní pólo	indština

4.5.3. Shrnutí

V této části bych chtěl vyjádřit, jak velký podíl mají internacionalismy a přejatá slova ve mnou vybrané slovní zásobě. Vyjádřeno to bude jak počtem výrazů, tak procentuálně. Zaměřím se také na jednotlivé cizí jazyky a nakonec bude graficky vyjádřeno, které cizí jazyky jsou ve zkoumané slovní zásobě zastoupeny nejvíce.

Tabulka č. 13 – Číselné vyjádření podílu internacionalismů a přejatých slov na vybrané slovní zásobě

	Internacionalismy - polština	Internacionalismy - čeština	Přejatá slova - polština	Přejatá slova - čeština	Int + PS - polština	Int + PS - čeština
Počet	56	57	25	24	81	81
% z celku	28	28,5	12,5	12	40,5	40,5

Tato tabulka vyjadřuje počet internacionalismů a přejatých slov v daném jazyce, v posledních dvou sloupcích je oboje dohromady. Pochopitelně rozděleno na internacionalismy a přejatá slova to je podle toho, jak jsem to zpracoval v této práci, neboť internacionalismy často bývají zároveň i přejatými slovy. První řádek vyjadřuje konkrétní počet, druhý řádek je vyjádření v procentech. Celek je 200 – 200 výrazů pro polštinu i češtinu.

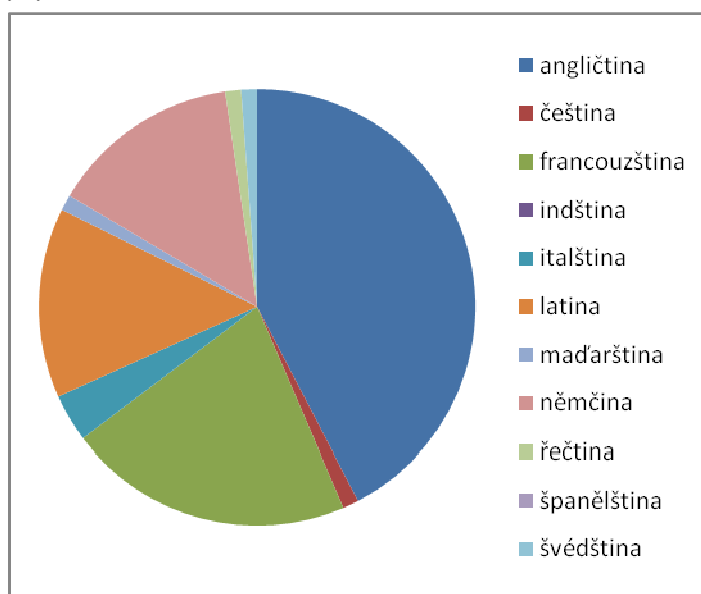
Tabulka č. 14 – Číselné vyjádření podílu ostatních jazyků na vybrané slovní zásobě

	Int - polština	Int - čeština	PS - polština	PS - čeština	Int + PS - polština	Int + PS - čeština	Int + PS - polština [%]	Int + PS - čeština [%]
angličtina	32	34	4	14	36	48	18	24
čeština	0	0	1	0	1	0	0,5	0
francouzština	12	6	6	3	18	9	9	4,5
indština	0	1	0	1	0	2	0	1
italština	3	4	0	1	3	5	1,5	2,5
latina	4	9	8	5	12	14	6	7
maďarština	0	0	1	0	1	0	0,5	0
němčina	6	0	6	0	12	0	6	0
řečtina	1	3	0	0	1	3	0,5	1,5
španělština	0	1	0	0	0	1	0	0,5
švédština	1	0	0	0	1	0	0,5	0

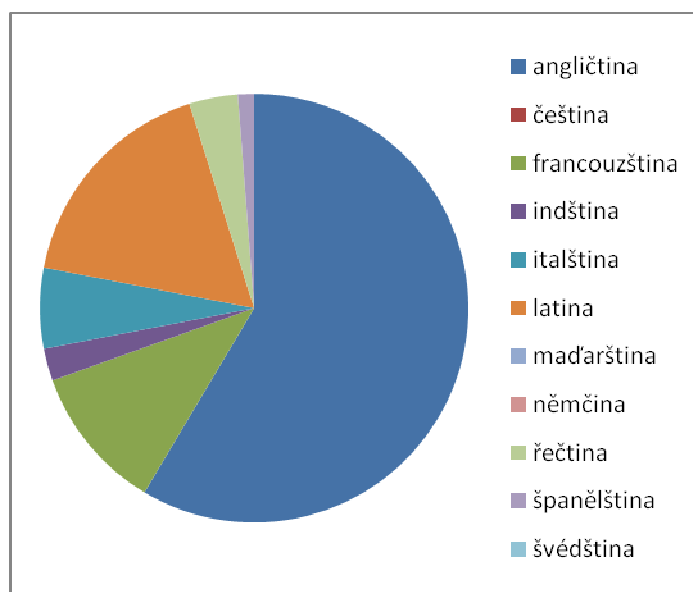
- Int – Internacionalismy, PS – Přejatá slova

Tabulka č. 14 rozebírá dopodrobna přejatá slova a internacionalismy. Obsahuje informace o tom, ze kterých jazyků a v jakém množství lexémy tohoto typu pocházejí. Levý sloupec obsahuje dané jazyky a v horním řádku je vždy daná kategorie. První čtyři sloupce se zabývají konkrétními počty v dané kategorii, další dva sloupce sčítají dohromady předchozí dvě kategorie a poslední dva sloupce ukazují, kolik procent tvoří slova původem z daného jazyka v mé slovní zásobě. Celek je opět 200 hesel pro češtinu i polštinu.

Graf č. 1 – Znárodnění podílu jednotlivých jazyků v části polské slovní zásoby, jenž je ovlivněná cizími jazyky

Graf č. 2 – Znárodnění podílu jednotlivých jazyků v části české slovní zásoby, jenž je ovlivněná cizími jazyky

Dominance angličtiny v obou zkoumaných jazycích asi nikoho nepřekvapí, ale že má na polštinu tak velký vliv francouzština, to už je zajímavý fakt. Také mě zaujalo, že polština o mnoho více čerpá z němčiny než čeština, ale pravděpodobně to je jen specifikum sportovní terminologie, v mnoha jiných odvětvích by němčina měla zřejmě větší podíl na české terminologii než jak je tomu zde.

5. Tematické pracovní listy

Tento oddíl je rozdělen na tři části. První část, označená jako A, je stručná slovní zásoba, která obsahuje několik výrazů, jež bude možno využít v další části. Druhá část s označením B, je polsko-český a česko-polský oddíl, který obsahuje deset různých cvičení, každé je zaměřené jiným směrem a každé má rozdílnou obtížnost. Tato cvičení jsou zaměřená na procvičování slovní zásoby, práci s textem, rozeznávání chybných výrazů, ale také zde najdeme překladová cvičení nebo cvičení zaměřené na paměť. Cvičení jsou navržena tak, aby odpovídala jazykové úrovni B1-B2 dle *Společného evropského referenčního rámce* (SERR, ang. Common European Framework of Reference for Languages), tedy pro mírně pokročilé. Není potřeba k jejich vyřešení ani znát detailně sportovní pravidla, cvičení se týkají spíše obecnějších termínů, které zná ve svém mateřském jazyce každý. Poslední část tohoto oddílu nese označení C a je to klíč k vyřešení všech cvičení, vyjma posledních tří, které samozřejmě každý vyřeší jinak a nelze tak tedy říci, které znění je správné.

A. Slovní zásoba / Słownictwo

Tabulka č.1 a č.2 – Slovní zásoba ke cvičením

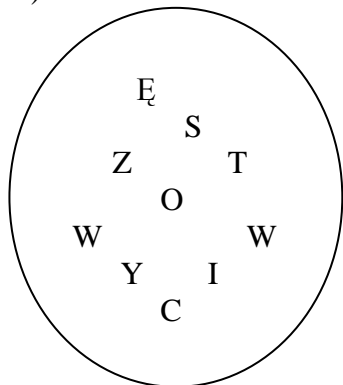
Obecně	
polски	česky
atak	útok
bilet	lístek
bramka, gol	gól, branka
budzet	rozpočet
bukmacher	bookmaker
ćwierćfinał	čtvrtfinále
debiut	debut
defensywa	obrana
doping	povzbuzování
drużyna, zespół	kolektiv, tým
kibic	fanoušek
kolejka	kolo
lider	lídr
mecz, rozgrywka	zápas
nawierzchnia	povrch
negocjacje	vyjednávání
remis	remíza
porażka	porážka, prohra
postęp	postup
puchar	pohár
punkt	bod
rekord	rekord
reprezentacja	reprezentace
sędzia	rozhodčí
sezon	sezóna
spadek	sestup
sporty zespołowe	kolektivní sporty
spotkanie	utkání
strzał	střela
superpuchar	superpohár
tabela	tabulka
trofeum	trofej
zwycięstwo	výhra, vítězství
wynik	výsledek
zawodnik	hráč

Termíny pro konkrétní sporty	
piłka nożna	fotbal
boisko	hřiště
bramkarz, golkipier	brankář, golman
korki	kopačky
koszulka	dres
murawa	trávník
napastnik	útočník
obrońca	obránce
piłka	míč, balon
piłkarz	fotbalista
pomocnik	záložník
spodenki	trenýrky
hokej	hokej
hokeista	hokejista
kask	helma, přilba
kij hokejowy	hokejka
krażek	puk
łyżwy	brusle
ochraniacz	chránič
rękawice	rukavice
koszykówka	basketbal, košíková
blok	blok
kosz	koš
koszykarz	basketbalista
parkiet	parket
strata	ztráta
zbiórka	doskok

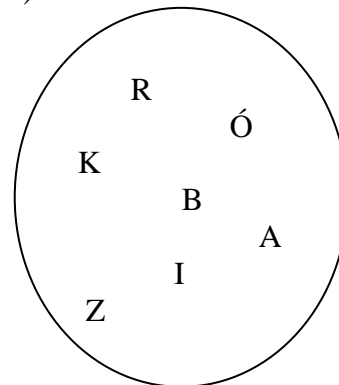
B. Polsko-český, Česko-polský oddíl

1. V následujících kruzích jsou písmena, která správným poskládáním utvoří výrazy.

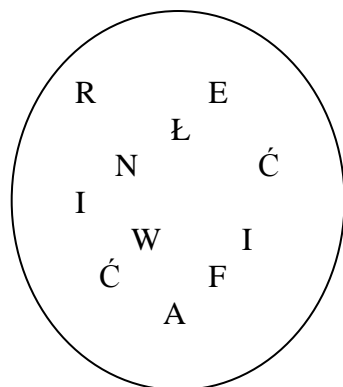
A)

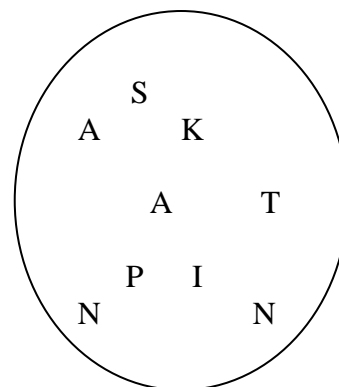
B)

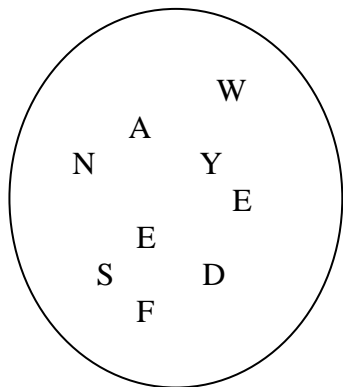
C)

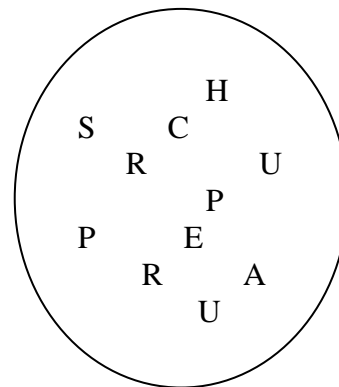
D)

E)

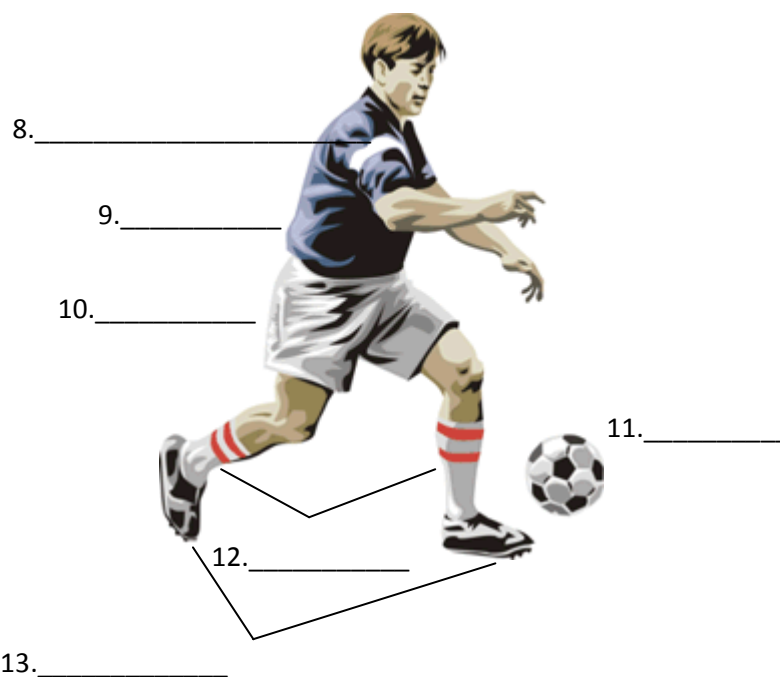
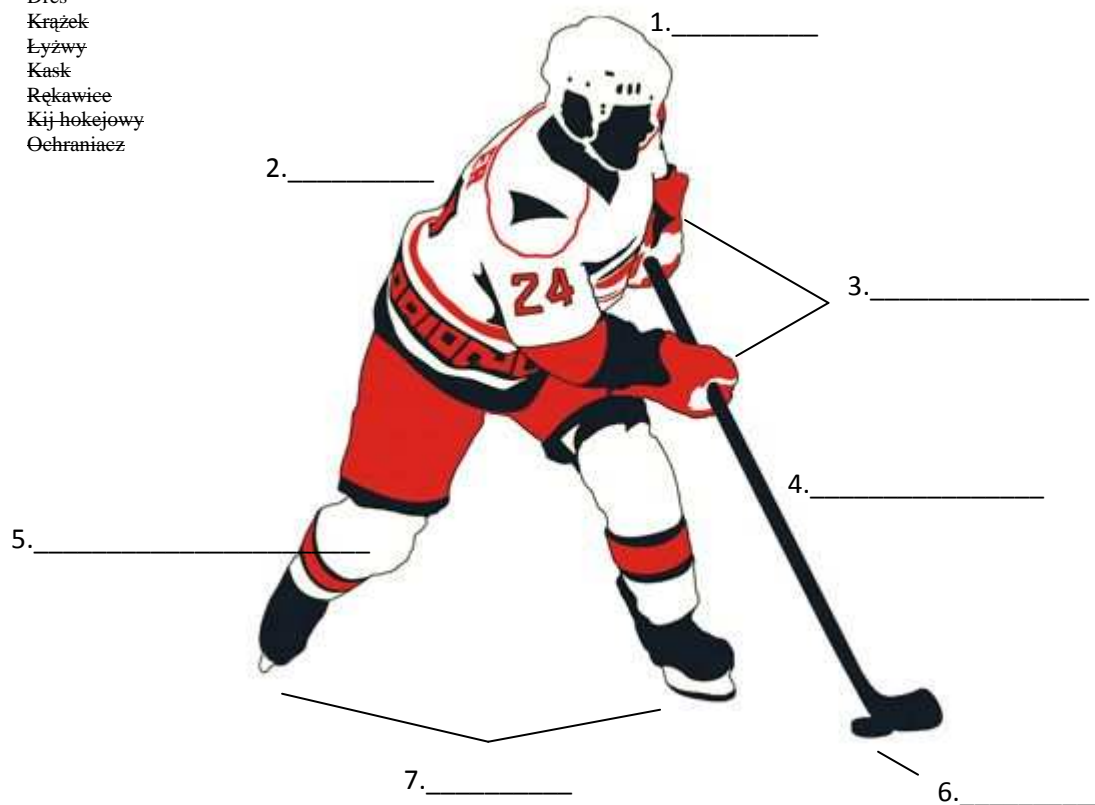

F)

2. Popište části výstroje nebo náčiní na obrázcích.

Dres
Krážek
Lyžvy
Kask
Rękawice
Kij hokejowy
Ochraniacz

Koszulka
Korci
Spodenki
Piłka
Skarpety
Kapitańska opaska

Zdroje obrázků: hokeista¹³, piłkarz¹⁴

¹³ <http://www.perford.sk/slides/hokeista.jpg> , zobrazeno 7.11.2011.

¹⁴ <http://zs-siedliska.pl/images/stories/piłkarz.gif> , zkonvertováno do PNG, zobrazeno 7.11.2011.

3. Pozorně si přečtete text a následně odpovězte, zda-li jsou níže napsaná tvrzení pravdivá, nepravdivá nebo není možno určit z daného textu.

Prezes Józef Wojciechowski może być zadowolony ze swoich piłkarzy. Poloniści wygrana z Ruchem wręcz wyszarпали. Triumfowali na wyjeździe po raz pierwszy w tym sezonie.

Trzy punkty zapewnił im Pavel Sultes, który zdobył tym samym swoją pierwszą bramkę w barwach Polonii. Duży udział przy голу Czecha miał jednak Rafał Grodzicki. W 66. minucie obrońca Ruchu dał się przepchnąć Sultesowi w polu karnym, dzięki czemu ten miał przed sobą tylko Peskovicia i trafił do siatki. Do tej sytuacji mogłoby nie dojść, gdyby kilkadziesiąt sekund wcześniej pod bramką Polonii lepiej zachował się Arkadiusz Piech. Snajper Ruchu, biegnąc z piłką przez pół boiska, miał już przed sobą tylko Gliwę, ale długo zwlekał ze strzałem i chyba z braku sił trafił prosto w golkipera Polonii. To były najlepsze sytuacje tego meczu. Przez całe spotkanie na murawie dominowała walka. Od pierwszych minut piłkarze Zielińskiego odłożyli na bok finezyjną grę i skupiali się głównie na rozbijaniu ataków gospodarzy w środkowej strefie boiska, byli bardzo agresywni i wszystkie akcje stwarzali po szybkich przechwytach. Po strzeleniu bramki skupili się na obronie i korzystny wynik dowieźli do końca. Dzięki wygranej poloniści zrównali się punktami z Ruchem i zajmują już siódme miejsce w tabeli. W następnej kolejce czeka ich mecz na własnym boisku z Lechem, Ruch jedzie do Łodzi, gdzie zagra z rozpędzonym ŁKS-em.¹⁵

A) To spotkanie wygrali goście.

Tak / Nie / Brak informacji

B) Wynik spotkania to 0:3.

Tak / Nie / Brak informacji

C) Strzelcem bramki jest Europejczyk.

Tak / Nie / Brak informacji

¹⁵ <http://www.sport.pl/pilka/1,65039,10569365,T-Mobile-Ekstraklasa-Ruch-Polonia-0-1-Pierwsza.html>, po gramatické úpravě, zobrazeno 9.11.2011.

D) Napastnik Ruchu Pech nie wykorzystał wielkiej szansy.

Tak / Nie / Brak informacji

E) Bramkarz Polonii nazywa się Peskovic.

Tak / Nie / Brak informacji

F) Na stadionie było więcej niż 10 000 kibiców.

Tak / Nie / Brak informacji

G) Po tym meczu Polonia ma o dwa punkty w tabeli więcej niż Ruch.

Tak / Nie / Brak informacji

H) Następny mecz Ruch gra z Widzewem Łódź.

Tak / Nie / Brak informacji

4. Odpovězte na otázky. Nejprve zkuste odpovědět bez jakékoliv pomoci, pakliže si nebudete vědět rady, můžete zkusit rozluštit a využít nápovědu, která je vždy pod otázkou. Správně je vždy jedna odpověď.

1) Jak se nazývá velmi populární sport, ve kterém hraje 11 lidí proti 11 lidem?

siatkówka, ~~piłka nożna~~, hokej

2) Jak se nazývá osoba, která vede zápas?

napastnik, kierownik, sędzia

3) Čím se hraje v hokeji?

krążek, narty, korci

4) Kým je člověk, který chodí dopřovádat svému týmu?

doping, drużynowy, kibic

5) V kterém sportu hraje mnoho velmi vysokých lidí?

koszykówka, golf, tenis

6) Kým vede svému týmu?

trener, kibic, kierowca

7) Jak se nazývá místo, kde se hraje v fotbalu?

kort, boisko, strzelnica

8) Kim jest osoba, która stoi w bramce?

obrońca, bramkarz, stróż

9) Jak się nazywa pierwszy mecz jakiegoś zawodnika?

kolejka, derby, debiut

10) Co ma hokeista na głowie?

helmofon, kask, skarpety

11) Jak się nazywa drużyna, która jest pierwsza w tabeli?

bukmacher, budżet, lider

12) Która nawierzchnia jest związana z koszykówką?

parkiet, lód, murawa

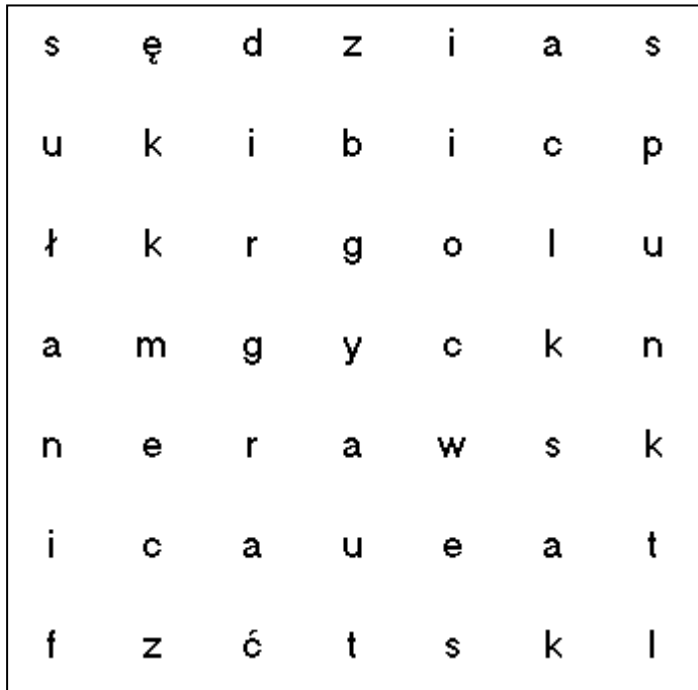
5. V následujícím textu je 10 slov, ve kterých se vyskytují pravopisné a gramatické chyby. Najděte tato slova, vypište je a doplňte k nim i správnou formu výrazu. V jednom slově může být i více chyb (více písmenek špatně).

Koszykarki Lotosu pokonały w czwartek w Gdyni VICI Kowno 97:80 w meczu 6. kolejki grupy A Euroligi. W środę Wisła Can-Pack Kraków doznała pierwszej porażkę na własnym parkietu przegrywając z hiszpańskim Ecopolis 50:65. Również w środę debiutujące w Eurolidze wicemistrzyni Polski CCC Polkowice zwyciężyły po raz drugi we własnej hale i jednocześnie drugi w sezonie. Pokonały francuski zespół GB Tarbes 78:52. W najciekawszym spotkaniu kolejki Galatasaray Sztambuł pokonał w Bourges miejscowy zespół Basket 66:65, mimo że przegrywał do 40. minuty (grupa A). Decydujące o sukcesie Turczynek punkty zdobyła Amerykanka Tina Thompson na trzy sekundy przed końcem wykorzystując obydwie rzuty wolne. Komplet zwycięstw po pięciu meczach mają: mistrz Euroligi Avenida Salamanka (grupa B) oraz dwie ekipy ze Sztambułu - Fenerbahce (B) i Galatasaray (A).¹⁶

Forma błędna	Forma poprawna
1) _____	_____
2) _____	_____
3) _____	_____
4) _____	_____
5) _____	_____
6) _____	_____
7) _____	_____
8) _____	_____
9) _____	_____
10) _____	_____

¹⁶http://www.sport.pl/koszykowka/1.65070,10665498,Euroliga_koszykarek_Lotos_zwycieski_WYNIKI_TA_BELE_.html , upraveno pro potreby cviceni, zobrazeno 17.11.2011.

6. Vyřešte osmisměrku, slova je možno vyhledávat všemi směry. Vyškrtáním všech potřebných slov získáte několik zbylých písmenek, jejichž správným poskládáním získáte tajenku. Zkuste bez nápovědy poznat, která slova se v tajence vyskytují, pokud si nebudete vědět rady, využijte nápovědu.

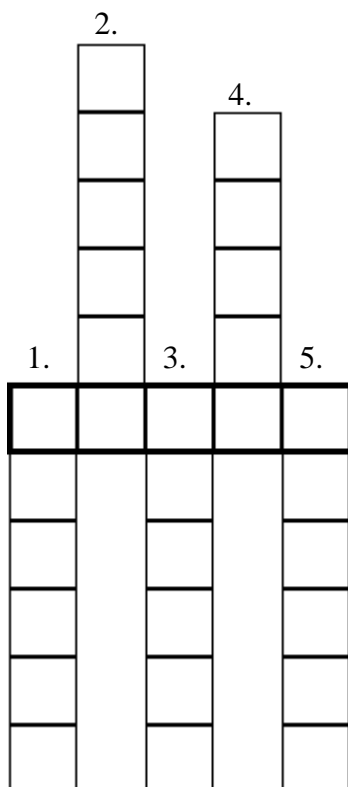

Nápověda:

- aut
- final
- gol
- gracé
- kask
- mecz
- rywal
- sędzia
- punkt
- kibie

Tajenka: _ _ _ _ _

7. Vyplňte správně křížovku a získáte tajenku. Vyplňujte vždy směrem ze shora dolů.

1. Jakiś wynik, który jest wyjątkowy. (np. bardzo wysokie zwycięstwo)
2. Jak się nazywa drużyna, która gra na boisku rywala?
3. Nawierzchnia boiska piłkarskiego.
4. Jak się nazywają buty, w których grają piłkarze?
5. To, że jakaś drużyna idzie do niższej ligi.

8. Následující text přeložte do polštiny. Můžete využít pomocná slovíčka ze slovníku.

Češi hráli od začátku zápasu velmi zodpovědně, ale nebojácně. Snažili se poctivě s Rusy bruslit a napadat jejich rozehrávku. První šanci měl po pěti minutách Kuzněcov, ale jeho nájezd skončil na boční tyčce. Vzápětí hráli Rusové přesilovku a Mrázek měl plné ruce a nohy práce. Rusko se po přesilovce dostalo do tempa, ale čeští junioři stačili bruslit a bránit. Ovšem do útoku se moc neodvažovali.¹⁷

¹⁷ http://hokej.idnes.cz/po-skvelem-vykonu-padli-cesti-hokejovi-juniori-s-ruskem-v-prodlouzeni-1m2-/reprezentace.aspx?c=A120103_063443_reprezentace_rou , zkráceno, zobrazeno 4.1. 2012.

9. Následující text přeložte do češtiny. Můžete využít pomocná slovíčka ze slovníku.

Zavodnicy Manchesteru United chcieli się zrekompensować za porażkę przed własną publicznością z Blackburn w 19. kolejce. Rundę rewanżową ekipa Alexa Fergusona rozpoczęła meczem z Newcastle. Do składu wrócił Rooney, w bramce stanął Lindegaard, ale to nie pomogło. Newcastle po świetnym meczu, w wielkim stylu pokonało United. Po raz pierwszy od prawie 11 lat.¹⁸

¹⁸[http://www.sport.pl/pilka/1.65080.10915709.Premier League Newcastle Manchester United na zywo.html](http://www.sport.pl/pilka/1.65080.10915709.Premier_League_Newcastle_Manchester_United_na_zywo.html) , zkráceno, zobrazeno 4.1. 2012.

10. Dvakrát si pozorně přečtete následující úryvky z životopisů jednotlivých osobností.

Mariusz Czerkawski¹⁹

- a) W wieku 19 lat zdobył nagrodę "Złotego Kija" - dla najlepszego hokeisty w Polsce. Rok później był już za dobry na GKS Tychy i na każdy inny zespół w kraju. W 1991r. był wybrany do NHL przez Boston Bruins, jednak podpisał zawodowy kontrakt z Djurgaarder Sztokholm, a po jednym sezonie zmienił barwy na Hammarby IF.

Wyjazd do Szwecji, do kraju w hokeju wiodącego od zawsze - to była prawdziwa nobilitacja. Mariusz nie miał jednak czasu się nad tym zastanawiać, bo minął jeszcze jeden rok, a on był już zawodnikiem Boston Bruins występującego w National Hockey League - mitycznej wręcz kanadyjsko-amerykańskiej zawodowej lidze , w której głównym trofeum jest Puchar Stanley'a.²⁰

A teď vypište všechny informace, které jste si z textu zapamatovali. Stejný postup aplikujte i u dalších osobností. Je to test paměti.

¹⁹ http://www.posters.ws/images/857258/mariusz_czerkawski_03_04_home_action_photofile.jpg , zobrazeno 9.1. 2012.

²⁰ http://bss75.pl/stars/mariusz_czerkawski_4.html , zkráceno, zobrazeno 9.1.2012.

Robert Lewandowski ²¹

b) W sezonie 2008/2009 zdobył z Lechem Remes Puchar Polski. Latem 2009 roku sięgnął po Superpuchar Ekstraklasy, a w meczu o trofeum strzelił jednego gola. 15 maja 2010 zdobył Mistrzostwo Polski z Lechem, a sam wywalczył koronę króla strzelców z 18 bramkami na koncie.

Po zakończeniu sezonu 2009/10 trwały negocjacje w sprawie transferu Lewandowskiego z Lecha Poznań. Ostatecznie 11 czerwca 2010 Lech Poznań osiągnął porozumienie z niemieckim klubem Borussia Dortmund i został sprzedany za kwotę 4.500.000 € . Piłkarz podpisał kontrakt obowiązujący do 30 czerwca 2014.

10 września 2008 roku Lewandowski zadebiutował w reprezentacji Polski w meczu wyjazdowym eliminacji Mistrzostw Świata 2010 przeciwko San Marino. W tym spotkaniu strzelił również swojego pierwszego gola w kadrze, ustalając wynik końcowy na 2:0. W swoim czwartym występie w reprezentacji, w meczu towarzyskim przeciwko Irlandii zdobył gola na 3:1.²²

²¹ http://cdn.bleacherreport.net/images_root/gallery_images/photos/000/459/903/19-Aug-10_103129891CK043_Borussia_Dor_crop_450x500.jpg?1282261307 , zmenšena velikost, zobrazeno 9.1. 2012.

²² http://www.robert-lewandowski.cba.pl/viewpage.php?page_id=1 , zkráceno, zobrazeno 9.1. 2012.

Marcin Gortat²³

c) Polak już kiedy wysiadł z samolotu w Orlando doskonale zdawał sobie sprawę z ogromnej szansy, jaka jest przed nim.- Wiem, że w tym roku w zespole Magic jest wolne miejsce na pozycji centra i teraz wszystko zależy tylko ode mnie i tego jak zaprezentuje się w lidze letniej.

Jak świetnie się zaprezentował pokazują liczby- 30 minut, śr. 10 punktów, 6.8 zbiórek, 2.6 asysty, 3.2 straty i 3.2 bloku- choć najmocniejszej strony Marcina, czyli obrony nie widać w statystykach. 24-letni Gortat, znany także jako “Pająk” został wybrany najlepszym centrem Pepsi Pro Summer League i trafił do pierwszej piątki zawodów. Po letnich rozgrywkach, jak zawsze, nie owijał w bawełnę i powiedział krótko- Swoje szanse na to, że już w przyszłym sezonie zagram w NBA oceniam jako bardzo duże.²⁴

²³ <http://www.interbasket.net/news/wp-content/gallery/nba-media-day-2009-10/marcin-gortat.jpg> , zmenšena velikost, zobrazeno 9.1. 2012.

²⁴ <http://mg13.com.pl/o-marcinie/biografia/> , zkráceno, zobrazeno 9.1.2012.

C. Klíč ke cvičením

1. A - ZWYCIĘSTWO

B - ZBIÓRKA

C – ĆWIERĆFINAŁ

D – NAPASTNIK

E – DEFENSYWA

F – SUPERPUCHAR

2. 1 – Kask

2 – Dres

3 – Rękawice

4 – Kij hokejowy

5 – Ochraniacz

6 – Krążek

7 – Łyżwy

8 – Kapitańska opaska

9 – Koszulka

10 – Spodenki

11 – Piłka

12 - Skarpety

13 - Korki

3. A) Tak

B) Nie

C) Tak

D) Tak

E) Nie

F) Nie określono

G) Nie

H) Nie

4. 1) piłka nożna

2) sędzia

3) krążek

4) kibic

5) koszykówka

6) trener

7) boisko

8) bramkarz

9) debiut

10) kask

11) lider

12) parkiet

5. 1) koszykarzki – koszykarki

2) meczu - meczu

3) porażkę – porażki

4) parkietu - parkiecie

5) hale - hali

6) zespół - zespół

7) sukcesie - sukcesie

8) rzuty - rzuty

9) zwycięstw - zwycięstw

10) ekipe – ekipy

6. Sukces

7. 1. rekord

2. goście

3. murawa

4. korki

5. spadek

tajenka – remis

6. Slovník

Tabulka č.15 – Celková slovní zásoba (kompletní slovník je na přiloženém CD)

<i>as serwisowy</i>	<i>eso</i>
<i>asystować</i>	<i>asistovat</i>
<i>atak</i>	<i>útok</i>
<i>atak kijem trzymanym oburącz</i>	<i>krosček</i>
<i>atak kolanem</i>	<i>faul kolenem</i>
<i>atak łokciem</i>	<i>faul loktem</i>
<i>atakowanie ciałem - natarcie</i>	<i>napadení</i>
<i>atakowanie z tyłu</i>	<i>naražení zezadu</i>
<i>aut</i>	<i>aut</i>
<i>awansować</i>	<i>postoupit</i>
<i>banda</i>	<i>mantinel</i>
<i>baraż</i>	<i>baráž</i>
<i>baseball</i>	<i>baseball</i>
<i>bekhend</i>	<i>bekhend</i>
<i>bilet</i>	<i>vstupenka</i>
<i>blok</i>	<i>blok</i>
<i>Błąd 24 sekund</i>	<i>Pravidlo 24 vteřin</i>
<i>Błąd 3 sekund</i>	<i>Pravidlo 3 vteřin</i>
<i>Błąd 5 sekund</i>	<i>Pravidlo 5 vteřin</i>
<i>Błąd 8 sekund</i>	<i>Pravidlo 8 vteřin</i>
<i>bodík</i>	<i>bodyček</i>
<i>boisko</i>	<i>hřiště</i>
<i>bramka</i>	<i>branka</i>
<i>bramkarz</i>	<i>brankář</i>
<i>bukmacher</i>	<i>bookmaker</i>
<i>catenaccio</i>	<i>catenaccio</i>
<i>centra</i>	<i>centr</i>
<i>cieszynka</i>	<i>oslava gólu</i>
<i>curling</i>	<i>curling</i>
<i>czas</i>	<i>oddechový čas</i>
<i>czerwona kartka</i>	<i>červená karta</i>
<i>defensywa</i>	<i>obrana</i>
<i>derby</i>	<i>derby</i>
<i>długi słupek</i>	<i>vzdálenější tyč</i>
<i>dogrywka</i>	<i>prodloužení</i>
<i>doliczony czas gry</i>	<i>nastavený čas</i>
<i>dopingować</i>	<i>fandit</i>
<i>draft</i>	<i>draft</i>
<i>drużyna</i>	<i>tým</i>
<i>dryblować</i>	<i>driblovat</i>
<i>dublet</i>	<i>double</i>

<i>dwumecz</i>	<i>dvojzápas</i>
<i>dyscyplina</i>	<i>disciplína</i>
<i>fair play</i>	<i>fair play</i>
<i>faul</i>	<i>faul</i>
<i>faworyt</i>	<i>favorit</i>
<i> finał</i>	<i>finále</i>
<i>forhend</i>	<i>forhend</i>
<i>formacja</i>	<i>rozestavení</i>
<i>frekwencja</i>	<i>návštěvnost</i>
<i>futbol amerykański</i>	<i>americký fotbal</i>
<i>główka</i>	<i>hlavička</i>
<i>gol</i>	<i>gól</i>
<i>gol samobójczy</i>	<i>vlastní gól</i>
<i>gra w osłabieniu</i>	<i>oslabení</i>
<i>gra w przewadze</i>	<i>přesilová hra</i>
<i>hat-trick</i>	<i>hattrick</i>
<i>hokeista</i>	<i>hokejista</i>
<i>hokej</i>	<i>hokej</i>
<i>jedenastka</i>	<i>jedenáctka</i>
<i>kadra</i>	<i>kádr</i>
<i>kapitan</i>	<i>kapitán</i>
<i>kask</i>	<i>přilba</i>
<i>kibic</i>	<i>fanoušek</i>
<i>kij</i>	<i>hokejka</i>
<i>kondycja</i>	<i>kondice</i>
<i>kontratak</i>	<i>protiútok</i>
<i>kontuzja</i>	<i>zranění</i>
<i>korek</i>	<i>kopačka</i>
<i>kosz</i>	<i>koš</i>
<i>koszykarz</i>	<i>basketbalista</i>
<i>koszykówka</i>	<i>basketbal, košíková</i>
<i>krążek</i>	<i>puk</i>
<i>krótki słupek</i>	<i>bližší tyč</i>
<i>kryć</i>	<i>bránit</i>
<i>krycie indywidualne</i>	<i>osobní obrana</i>
<i>krykiet</i>	<i>kriket</i>
<i>lacrosse</i>	<i>lakros</i>
<i>lider</i>	<i>lídr</i>
<i>liga</i>	<i>liga</i>
<i>linia autowa</i>	<i>pomezni čára</i>
<i>linia bramkowa</i>	<i>branková čára</i>
<i>linia czerwona</i>	<i>červená čára</i>
<i>linia niebieska</i>	<i>modrá čára</i>
<i>lodowisko</i>	<i>kluziště</i>
<i>łapaczka</i>	<i>lapačka</i>

<i>ławka kar</i>	<i>trestná lavice</i>
<i>łyżwa</i>	<i>brusle</i>
<i>mecz</i>	<i>zápas</i>
<i>mistrz</i>	<i>mistr</i>
<i>mistrzostwa</i>	<i>mistrovství</i>
<i>mur</i>	<i>zeď</i>
<i>nadmierna ilość graczy na lodzie</i>	<i>příliš mnoho hráčů na ledě</i>
<i>nadmierna ostrość w grze</i>	<i>hrubost</i>
<i>nakładka</i>	<i>šlapák</i>
<i>napastnik</i>	<i>útočník</i>
<i>niski skrzydłowy</i>	<i>vyšší křídlo</i>
<i>obrona strefowa</i>	<i>zónová obrana</i>
<i>obrońca</i>	<i>obránce</i>
<i>odbijaczka</i>	<i>vyrážeczka</i>
<i>odgwizdać</i>	<i>odpískat</i>
<i>ochraniacz</i>	<i>chránič</i>
<i>outsider</i>	<i>outsider</i>
<i>paintball</i>	<i>paintball</i>
<i>parkany hokejowe</i>	<i>betony</i>
<i>piłka</i>	<i>míč</i>
<i>piłka nożna</i>	<i>fotbal</i>
<i>piłka ręczna</i>	<i>házená</i>
<i>piłka rowerowa</i>	<i>kolová</i>
<i>piłka wodna</i>	<i>vodní pólo</i>
<i>piłkarz</i>	<i>fotbalista</i>
<i>play-off</i>	<i>play-off</i>
<i>podanie</i>	<i>přihrávka</i>
<i>pole bramkowe</i>	<i>brankoviště</i>
<i>pole karne</i>	<i>pokutové území</i>
<i>pole punktowe</i>	<i>koncová zóna</i>
<i>polo</i>	<i>pólo</i>
<i>pomocnik</i>	<i>záložník</i>
<i>poprzeczka</i>	<i>břevno</i>
<i>porażka</i>	<i>porážka</i>
<i>półfinał</i>	<i>semifinále</i>
<i>półwolej</i>	<i>halfvolej</i>
<i>pressing</i>	<i>presink</i>
<i>przeciwnik</i>	<i>protivník</i>
<i>przegrać</i>	<i>prohrát</i>
<i>przelobowanie</i>	<i>přelobování</i>
<i>przeszkadzanie</i>	<i>nedovolené bránění</i>
<i>przewrotka</i>	<i>nůžky</i>
<i>publiczność</i>	<i>publikum</i>
<i>puchar</i>	<i>pohár</i>
<i>punkt</i>	<i>bod</i>

<i>punktacja kanadyjska</i>	<i>kanadské bodování</i>
<i>reguła</i>	<i>pravidlo</i>
<i>rekord</i>	<i>rekord</i>
<i>remis</i>	<i>remíza</i>
<i>remisować</i>	<i>remizovat</i>
<i>reprezentacja</i>	<i>reprezentace</i>
<i>rewanż</i>	<i>odveta</i>
<i>rękawica</i>	<i>rukavice</i>
<i>rolba</i>	<i>rolba</i>
<i>rozgrywający</i>	<i>tvůrce hry</i>
<i>rozgrywający</i>	<i>rozehrávač</i>
<i>rugby</i>	<i>ragby</i>
<i>runda jesienna</i>	<i>podzimní část</i>
<i>runda wiosenna</i>	<i>jarní část</i>
<i>rzucający obrońca</i>	<i>křídlo</i>
<i>rzucenie na bandę</i>	<i>vražení na hrazení</i>
<i>rzut karny</i>	<i>pokutový kop</i>
<i>rzut różny</i>	<i>rohový kop</i>
<i>rzut wolny</i>	<i>volný kop</i>
<i>serw</i>	<i>servis</i>
<i>set</i>	<i>set</i>
<i>setbol</i>	<i>setbol</i>
<i>sędzia</i>	<i>rozhodčí</i>
<i>sędzia liniowy</i>	<i>pomezní rozhodčí</i>
<i>sędzia techniczny</i>	<i>čtvrtý rozhodčí</i>
<i>siatka</i>	<i>síť</i>
<i>siatkówka</i>	<i>volejbal</i>
<i>silny skrzydłowy</i>	<i>menší pivot</i>
<i>skład</i>	<i>sestava</i>
<i>skrót</i>	<i>smeč</i>
<i>skrzydło</i>	<i>křídlo</i>
<i>softball</i>	<i>softbal</i>
<i>spalony</i>	<i>ofsajd</i>
<i>spodenki</i>	<i>trenýrky</i>
<i>sponsor</i>	<i>sponzor</i>
<i>sport zespołowy</i>	<i>kolektivní sport</i>
<i>spowodowanie upadku przeciwnika</i>	<i>podrażení</i>
<i>stadion</i>	<i>stadión</i>
<i>stoper</i>	<i>stoper</i>
<i>stoping</i>	<i>stopink</i>
<i>strzał</i>	<i>střela</i>
<i>superpuchar</i>	<i>superpohár</i>
<i>suspensorium</i>	<i>suspensor</i>
<i>symulowanie</i>	<i>simulování</i>
<i>środkowy</i>	<i>pivot</i>

<i>tabela</i>	<i>tabulka</i>
<i>taktyka</i>	<i>taktika</i>
<i>tercja</i>	<i>třetina</i>
<i>trampkarz</i>	<i>dorostenec</i>
<i>transfer</i>	<i>transfer</i>
<i>trener</i>	<i>trenér</i>
<i>trening</i>	<i>trénink</i>
<i>trofeum</i>	<i>trofej</i>
<i>trybuna</i>	<i>tribuna</i>
<i>turniej</i>	<i>turnaj</i>
<i>uderzanie kijem</i>	<i>sekání</i>
<i>ultras</i>	<i>ultras</i>
<i>unihokej</i>	<i>florbal</i>
<i>wolej</i>	<i>volej</i>
<i>wślizg</i>	<i>skluz</i>
<i>wysoki kij</i>	<i>vysoká hůl</i>
<i>wznowienie</i>	<i>vhazování</i>
<i>zahaczenie</i>	<i>hákování</i>
<i>zawodnik</i>	<i>hráč</i>
<i>zbiórka</i>	<i>doskok</i>
<i>zgrupowanie</i>	<i>soustředění</i>
<i>złoty gol</i>	<i>zlatý gól</i>
<i>zwód</i>	<i>klička</i>
<i>zwycięstwo</i>	<i>vítězství</i>
<i>żółta kartka</i>	<i>žlutá karta</i>

7. Závěr

Tato práce měla za cíl zpracovat sportovní terminologii zaměřenou hlavně na kolektivní sporty a to ve třech hlavních dílech – v tematických pracovních listech, ve slovníku a v analýze jazykového materiálu.

Tematické pracovní listy byly zpracovány do tří částí – slovní zásoba, cvičení a klíč k jejich vyřešení. Cvičení byla sestavena tak, aby byla zábavná, ale zároveň i poučná. Jejich náročnost je různá, ale člověk, jenž má znalost polštiny na úrovni B1 – B2, tedy mírně pokročilý, tak by je měl vyřešit.

Slovník, který je možno nalézt na přiloženém CD, byl velice náročnou záležitostí, ale věřím, že jeho výsledná kvalita má odpovídající úroveň. Ač je sportovní terminologie na výrazy všeho druhu velmi bohatá, tak rozhodně nebylo jednoduché najít dvě stě výrazů (výrazy, které jsem nakonec vybral, jsem čerpal z internetu, televize nebo knih), najít jejich ekvivalent v polštině, shromáždit potřebné atributy a dát dohromady smysluplné definice. V některých případech totiž slovníky nestačily a bylo potřeba využít i jiné zdroje, jelikož toto téma ještě nebylo dle mého názoru dostatečně prozkoumáno a rozhodně ještě v této oblasti lze nalézt nové poznatky. Zajímavostí je např. termín *stopink*, jenž i jeho polský ekvivalent *stoping*, byly k nalezení ve slovnících, ale v jazykových korpusech nikoliv, takže k tomuto termínu jsem nepřihodil žádný příklad užití.

Analýza byla také velmi obtížnou součástí této práce. Každá část analýzy vyžadovala značné soustředění, abych kvalitně prozkoumal všechny potřebné elementy. Zajímavá byla např. část o zrádných slovech, kde jsem zjistil, že těchto „falešných přátel překladatele“, jak je Edvard Lotko nazval, je opravdu mnoho. Ke zrádným slovům patří i část, kde jsem se zabýval rozdílností mluvnického rodu v češtině a polštině a z výsledků je patrné, že tímto způsobem zrádných slov existuje velmi mnoho. Pozornost jsem věnoval také analytismům a syntetismům, kde se názorně ukázalo, jak polština tíhne spíše k analytickým pojmenováním, zatímco čeština obsahuje více syntetismů. Zkoumal jsem i synonyma k mnou vybraným výrazům a našel jsem mnoho termínů, které roli synonym plní, byť ne všechny by se daly použít ve sportovní terminologii. Nejvíce prostoru však v analýze dostaly internacionalismy a přejatá slova. V této kapitole jsem dospěl k tomu, že sportovní terminologie je velmi bohatá na internacionalismy a rovněž i mnoho přejatých slov oba jazyky v této oblasti obsahují. Podíl cizích jazyků na slovní zásobě češtiny a polštiny v oblasti sportovními terminologie jsem vyjádřil zvlášť dvěma grafy, ze kterých plyne, že oba jazyky v tomto odvětví čerpají nejvíce

z angličtiny. Každopádně jsem se snažil analýzu zpracovat co nejpřehledněji, jak jen to bylo možné.

Doufám, že se mi podařilo tuto práci vytvořit v dostatečné kvalitě a čas a úsilí, které jsem tomu věnoval, tak byly efektivně zužitkovány. Také věřím, že by se mohlo splnit to, co jsem psal v úvodu, tedy, že by tato práce mohla být prospěšná i někomu dalšímu, tedy ať už studentům polonistiky, kteří by si takto mohli doplnit svou slovní zásobu nebo překladatelům při překládání článků se sportovní tematikou anebo jen lidem, které zajímá sport a vše kolem něj.

8. Abstract

A Terminological Base and Thematic Worksheets for Innovation of the Translation and Interpretation Education (Specialization: Team sports)

This bachelor thesis deals with the terminological base for team sports. This work has several parts. The author of this work presents the thematic worksheets in the first part. He writes about the dictionary in the second part. The last part is very important, because it is the analyse of the dictionary.

9. Streszczenie

Baza terminów i tematyczne karty pracy dla innowacji nauki przekładu i tłumaczeń (Specializacja: Sporty zespołowe)

Ta praca licencjacka zajmuje się analizą terminologii fachowej z zakresu sportów zespołowych. Praca dzieli się na kilka części. W pierwszej części autor zajmuje się tematycznymi kartami pracy. Druga część to słownictwo. Ostatnia część jest bardzo ważna, ponieważ jest to analiza słownictwa.

10. Anotace

Autor: Petr Veselý

Fakulta: Filozofická Fakulta, Univerzita Palackého v Olomouci

Katedra: Katedra slavistiky, sekce polonistiky

Název bakalářské práce: Terminologická báze a tematické pracovní listy pro inovaci výuky překladu a tlumočení (Specializace: Kolektivní sporty)

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Marcin Waگیel

Počet znaků: 68 292

Počet příloh: 1

Počet titulů a použité literatury: 11

Klíčová slova: překlad, tlumočení, slovní zásoba, terminologická báze, kolektivní sporty, fotbal, hokej, basketbal, volejbal.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá sportovní terminologií. Práce se dělí na několik částí. V první části se autor zabývá tematickými pracovními listy. Druhá část obsahuje slovník. Poslední část je velmi důležitá, neboť to je analýza slovní zásoby.

11. Bibliografie

Použitá literatura:

- DAŇHELOVÁ Š., *Anglická sportovní terminologie*. Brno:Paido, 2003.
- DUBISZ S., *Uniwersalny słownik języka polskiego*, Warszawa:Wydawnictwo naukowe PWN, 2006.
- FOURNY, D., *Encyklopedie sportu: svět sportu slovem i obrazem*. Překlad KŘELINOVÁ K., Praha:Fortuna Print, 2003.
- GREPL, M. a spol., *Příruční mluvnice češtiny*. Brno:NLN, 2008.
- KRAUS J., *Nový akademický slovník cizích slov*, Praha:Academia, 2005.
- LOTKO, E., *Čeština a polština v překladatelské a tlumočnické praxi*. Ostrava:nakladatelství Profil, 1986.
- LOTKO, E., *Slovník lingvistických termínů pro filology*. Olomouc:Univerzita Palackého, 2003.
- LOTKO, E., *Zrádná slova v polštině a češtině (Lexikologický pohled a slovník)*. Olomouc:VOTOBIA, 1992.
- LOTKO, E., *Zrádná slova v polštině a češtině*. Olomouc:rektorát Univerzity Palackého v Olomouci, 1987.
- MEJSTRÍK V., *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*, Praha:Academia, 2003.
- SOBOL E., *Słownik wyrazów obcych*, Warszawa:Wydawnictwo naukowe PWN, 1999.

Internetové zdroje:

- <http://download.hokejhc.cz/KR/Pravidla2010.pdf>
- <http://sjp.pwn.pl/slovník/>
- <http://www.basketball.estranky.cz>
- <http://www.bleacherreport.net>
- <http://www.bss75.pl>
- <http://www.footballblog.pl>
- <http://www.fsps.muni.cz/ksh/dokumenty/pravidla/pravidla2008.pdf>
- <http://www.glosbe.com>
- <http://www.hokej.net>
- <http://www.idnes.cz>

<http://www.interbasket.net>

<http://www.mapleleafs.pl>

<http://www.mg13.com.pl>

<http://www.perford.sk>

<http://www.posters.ws>

<http://www.robert-lewandowski.cba.pl>

<http://www.sport.pl>

<http://www.ultrasport.pl>

<http://www.wikipedia.org>

<http://www.zs-siedliska.pl>